

Sondra Radvanovsky: Les tres reines

6 i 8 de maig de 2021, a les 19h

Les noies

El record necessita dir algun nom
per conviure amb allò de què té por.
Pensa en ella: la va començar a perdre
en abraçar-la la primera nit.
L'home trenca el passat com una guardiola
i a dins no hi va trobar res més que fosca.
En els ossos del temps no hi ha tendresa.
Els llocs ja no existeixen.
Les noies ja són velles o estan mortes.

Joan Margarit

Casa de misericòrdia, 2007

Amb el suport de

bankinter.

CONCERT

Temporada 2020-2021

Liceu
Opera
Barcelona

Programa

Gaetano Donizetti (1797 – 1848)

Anna Bolena

(Obertura, cor de l'escena núm. 15 "Chi può vederla" i escena i ària final núm. 16 "Al dolce guidami castel natìo")

Anna Bolena Sondra Radvanovsky

Smeton Gemma Coma-Alabert

Lord Riccardo Percy Marc Sala

Lord Rochefort Carles Pachón

Sir Hervey José Luis Casanova

Maria Stuarda

(Obertura i escena núm. 9 "Vedeste? Vedemmo...", "Deh! Tu di un'umile preghiera il suono")

Maria Stuarda Sondra Radvanovsky

Anna Kennedy Gemma Coma-Alabert

Roberto Leicester Marc Sala

Lord Guglielmo Cecil Carles Pachón

Giorgio Talbot Dimitar Darlev

Roberto Devereux

(Obertura i escena final núm. 6 "E Sara in questi orribili momenti...", "Vivi ingrato a lei d'accanto")

Elisabetta Sondra Radvanovsky

Sara Gemma Coma-Alabert

Lord Cecil Marc Sala

Duc de Notthingam Carles Pachón

Sondra Radvanovsky, soprano

Gemma Coma-Alabert, mezzosoprano

Marc Sala, tenor

Carles Pachón, baríton

Cor del Gran Teatre del Liceu
(**Conxita Garcia**, directora)

Orquestra Simfònica
del Gran Teatre del Liceu

Proposta escènica, Rafael Villalobos

Riccardo Frizza, director

Durada aproximada: 1 h i 45 min
(espectacle sense pausa)

Liceu
Opera
Barcelona

Introducció

Per a qualsevol melòman que estimi l'elegància en la línia del cant i el poder dramàtic de l'òpera italiana i particularment del *bel canto*, aquest projecte de *Les tres reines* és un veritable regal. Una aventura que només pot emprendre una cantant adequada. Ignorades durant més d'un segle, aquestes òperes van ser gradualment restablertes: des de Maria Callas cantant *Anna Bolena* l'any 1957, fins a versions escèniques memorables a càrrec de sopranos excepcionals, com Montserrat Caballé, Leyla Gencer, Joan Sutherland, Beverly Sills i, més recentment, Mariella Devia. Tots els assistents a aquesta sessió lírica estan d'enhorabona: Sondra Radvanovsky és una artista extraordinària que ocupa un lloc en la gloriosa tradició d'aquestes òperes.

Resums argumentals

Anna Bolena

El rei Enric VIII, cansat de la seva segona esposa, Anna Bolena, ara està enamorat de Jane Seymour. Richard Percy, que Anna de jove una vegada va estimar, torna de l'exili i mostra els seus sentiments envers la reina. Sospitant que Anna és infidel amb Percy, el rei ordena empresonar-los, incloent-hi també Smeton (el músic de la cort) i Sir Rochefort, el germà d'Anna.

Anna i Percy neguen les acusacions, però el Consell d'Enric VIII els condemna. Quan el rei, més tard, indulta Percy i Rochefort, ells ho rebutgen, tot preferint de morir amb Anna.

Acte II, escena segona

Les dames de companyia d'Anna lamenten el destí de la seva senyora, que recorda d'una manera inquietant dies més feliços. Rep la visita de Percy, Rochefort i Smeton, que admet la seva complicitat en la prova contra Anna; pensava que mentint li estava salvant la vida. La seva ment viatja, però un tret de canó la porta novament a la realitat. Tot perdonant Enric i Jane, la seva nova reina, Anna puja al cadafal.

Liceu
Opera
Barcelona

Resums argumentals

Maria Stuarda

La reina Elisabet I manté la seva cosina Maria Estuart, reina d'Escòcia, com a presonera. Un dels ministres d'Elisabet, Sir Cecil, demana l'execució de Maria. Robert Dudley, comte de Leicester, estima Maria, però alhora és l'home que desitja la reina.

Maria, mitjançant una carta per a Elisabet, demana una audiència. La reina l'accepta, però durant la trobada la conversa es deteriora i Maria acaba insultant la reina com a filla impura i bastarda. La reina trigarà poc a signar l'ordre judicial de mort contra Maria. George Talbot, el compassiu comte de Shrewsbury, arriba per sentir la confessió de Maria i absoldre-la.

Acte III, escena segona

Els seguidors de Maria es reuneixen a l'avantsala de la cambra d'execució. La seva dama de companyia, Hannah Kennedy, els insta a amagar el dolor per evitar augmentar el sofriment de Maria. Envoltada dels amics, Maria fa una oració final. Cecil l'assabenta que Elisabet concedirà les seves peticions. Maria demana que Hannah pugui quedar-se amb ella fins al final, i trasllada a Elisabet el seu perdó per totes les ofenses. Després d'acomiar-se de Leicester i Talbot, Maria camina a la seva execució.

Resums argumentals

Roberto Devereux

La reina Elisabet I estima el jove Roberto Devereux, comte d'Essex. Enviat per Elisabet en missió diplomàtica a Irlanda, el comte d'Essex disgusta la reina signant un tractat de pau amb els rebels irlandesos. Els assessors personals de la reina la persuadeixen de culpar Roberto de traïció.

La reina ignora que Roberto estima una amiga seva, Sara, duquessa de Nottingham.

En privat, Elisabet recorda que una vegada va donar a Roberto un anell; un regal que ha de ser retornat per garantir-li la seguretat. Roberto revela a Elisabet que estima algú altre. Quan secretament es reuneix amb Sara, accidentalment Roberto s'hi deixa l'anell.

El Parlament condemna a mort Roberto i la reina ha de signar l'ordre judicial.

Dubta de fer-ho fins a obtenir una prova segura: un fulard que pertany a Sara, que portava Roberto quan va ser arrestat, i que evidencia que ha traït l'amor de la reina. Nottingham, furios, torna casa i la tanca, amb la qual cosa impedeix a Sara tornar l'anell a Elisabet.

Acte III, escena tercera

La reina desitja perdonar Roberto i encara espera rebre l'anell per ell mateix. Cecil li explica que Roberto està a punt de ser executat. Sara apareix i lliura l'anell, una confirmació que és la seva rival. La reina sent un tret de canó que anuncia la mort del comte d'Essex. La reina descarrega la seva ira sobre Nottingham i Sara. Amb visions inquietants de Roberto mort, la reina anhela la mort i nomena Jaume VI com a rei d'Escòcia.

Liceu
Opera
Barcelona

Entrevista a Sondra Radvanovsky

La Veu de les Reines

Sondra Radvanovsky parla de tres dels rols més fascinants que va escriure Donizetti a les seves òperes *Anna Bolena*, *Maria Stuarda* i *Roberto Devereux*, respectivament. I del repte de retratar tres dones formidables de la història: Anne Bolena, Maria Estuard i la reina Elisabet I.

Com va aparèixer aquesta idea de Les tres reines?

Vaig anar a la Chicago Lyric amb el projecte. Haig d'agrair a Riccardo Frizza el seu entusiasme, ja que tot va provenir de la seva imaginació. Fa un any i mig aproximadament que tots dos treballàvem en *Roberto Devereux* i em va dir: «Saps el que seria una idea fabulosa?... Tu fent l'última escena de les tres reines». Llavors vaig embogir d'emoció i vam fer aquest viatge junts.

Per què van decidir fer-ne exclusivament el final?

És la millor música en totes tres òperes. Donizetti era genial en la manera d'acabar, amb una intensitat enorme. A més, hi ha un tema comú que enllaça tots tres personatges, que al final acaben afrontant la mort.

Va fer molta recerca?

Sí, vaig haver de fer molta recerca. Volia diferenciar les tres dones d'alguna manera. El propi Donizetti les va generalitzar (Anna i Maria són molt similars). Estudiant-les vaig trobar l'essència de les seves personalitats i això m'ajuda damunt l'escenari a donar a cadascuna un caràcter, un color vocal, els gestos o simplement un estat mental. Penso en tot el que vaig llegir mentre soc a l'escenari.

Està cantant les diferents escenes en l'ordre en què es van compondre? ¿Hi detecta un desenvolupament, en l'estil del compositor?

Sí, fins i tot històricament, fer les escenes en ordre també ajudarà el públic a veure de quina manera estan relacionades. Estem intentant mostrar el punt en què les seves vides estaven interrelacionades, ho sabessin o no.

Està d'acord que el final de Bolena és el que té els reptes vocals més exigents?

Crec que estaria entre aquest finale de *Bolena* i el de *Roberto Devereux*. Penso que *Bolena* et duu a un viatge més gran.

Liceu
Opera
Barcelona

Com se sent Anna Bolena, emocionalment?

La seva ment a poc a poc es va desembolicant fins a arribar al moment en què està sola, sense informació a la Torre de Londres. El seu cap viatja cap al passat. Les persones que perden el cap encara tenen un moment de lucidesa. Si mai heu tingut ocasió de veure algú amb demència o Alzheimer, ells estan buscant: on soc?, què faig? No dic que estigui en aquesta situació, però és una mena de demència relacionada amb l'estrès.

Què és el que fa tan tràgica la situació de Maria Estuart?

Hauria d'haver estat reina, així que sempre he sentit que ella té un pes a les seves espatlles que esdevé amargor i ràbia interior. És desposseïda del dret de ser reina que li ve de naixement. És tan punyent! De les tres és la més guerrera.

No hi ha cap moment flamboyant a nivell vocal en l'escena de Maria. ¿Potser hauria estat inapropiat?

Sí, perquè era una dona educada i determinada amb uns valors, i això ho recull també la mateixa música de Donizetti. Està dient, «no us sàpiga greu per mi». És el seu comiat, a la seva manera, en els seus termes: «Déu cuidarà de mi, m'empararà i em protegirà».

Hem d'assumir que Elisabet I representa el repte més dramàtic en relació amb les tres reines?

Absolutament! Ella era com un autèntic foc, però alhora era una dona molt vulnerable. Sobretot. Per sobre de ser reina,

volia ser estimada com a dona. Sento molta llàstima per ella, i cantar la seva darrera escena és molt emocionant. He fet *Roberto Devereux* en tres produccions i m'han permès aprendre que hi ha una línia que no puc travessar com a intèrpret. Haig de trobar un camí per interpretar aquella escena i projectar al públic la fatiga d'aquell context i la tristesa innata.

A Les tres reines, sense vestuari d'època, ¿el gest esdevindrà especialment important?

Penso que cada persona té un pas diferent, una marca personal. Això és precisament com vull diferenciar aquestes tres dones, que també tenen edats diferents. També tenen una projecció pública i una altra al seu món privat.

Què vol dir treballar amb Riccardo Frizza?

Riccardo Frizza va néixer per a aquesta música. D'altra banda, és un dels directors que millor entén la meua veu en aquest repertori. Sap com crearé una frase fins i tot abans de cantar-la, i sap que a cada espectacle canvio moltes coses de la meua interpretació. És un autèntic desafiament i, d'altra banda, li resulta molt estimulant.

Liceu
Opera
Barcelona